

Силабус курсу
АНАЛІТИКА ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 033 Філософія

Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільних процесів»

Кількість кредитів – 4

Рік підготовки, семестр – I рік, I семестр

Компонент освітньої програми: обов'язковий

Дні занять: п'ятниця, ауд. 45

Консультації: Очні консультації: вівторок 14.20-15.40,
ауд. 45

Онлайн-консультації: у Viber групі курсу кожного дня
з 17-00 до 18-00 год.

Мова викладання: українська

Керівник курсу:	Кандидат філософських наук, викладач кафедри філософії та суспільних наук – Тимків Ірина Михайлівна
Контактні телефони викладача:	+380687710064
E-mail викладача:	tymkiv@tnpu.edu.ua
Сторінка викладача	http://tnpu.edu.ua/faculty/history/timk-v-rina-mikhayl-vna.php
Сторінка курсу в Moodle	https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=3

Анотація дисципліни

«Аналітика історії та культури України» є базовим освітнім компонентом при підготовці фахівців першого бакалаврського освітнього рівня. Майбутнім професіоналам навчальна дисципліна дасть глибинне розуміння особливостей періодизації, сутності, значення історії та генези культури України. Навчальна дисципліна знайомить студентів із закономірностями розвитку людського суспільства на території України, основними віхами історії. Пропонований підхід до вивчення предмету допоможе сформувати цілісну картину минулого Української держави у контексті загальноєвропейських та світових процесів. Під час засвоєння тем курсу у здобувачів вищої освіти розвиватимуться навички аналітичного та критичного ставлення до джерел, вміння працювати з різними їхніми видами, робити ґрунтовні висновки та узагальнення. Програма покликана спрямовувати здобувача вищої освіти, спираючись на загальнолюдські цінності, творчо опрацьовувати і критично переосмислювати багатство історичного досвіду та засвоювати його уроки, формувати на цій основі громадянську позицію, здобувати соціально-гуманітарні компетенції необхідні для практичної діяльності.

Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей, як здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі гуманітарних наук; здатність до збагачення світогляду майбутніх аналітиків знаннями про багатство української культури та шани до історичного минулого; визначення та зміст основних мистецьких стилів та напрямів української культури (у архітектурі, художньому та образотворчому мистецтві, літературі); усвідомлення особливостей історичного розвитку різних епох, народів та етносів на території України та їхнього впливу на формування культури сучасної України; місце та значення української культури в системі світової культури; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим; здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Основні завдання полягають у формуванні в студентів комплексної системи базових знань про історію та культуру українського народу. В результаті навчання здобувачі вищої освіти мають засвоїти особливості та ключові етапи історії України, сформувати аналітичні навички, опанувати вміння критично оцінювати значення історичних подій, діяльність відомих історичних діячів, вдосконалити вміння працювати з різноманітними джерелами.

Зміст дисципліни «Аналітика історії та культури України» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців спеціальності 033 Філософія освітньо-професійної програми «Аналітика суспільних процесів».

Навчальний контент:

Години			Тема	Результати навчання	Завдання
Лекц.	Сем.	Сам.р.			
Змістовий модуль I.					
Історія України з найдавніших часів до кінця XIX ст.					
1	2	5	1. Вступ до курсу. «Стародавня історія України»	Розуміти особливості історії українського народу, варіанти її періодизації. Характерні риси кожного етапу давньої історії України.	Питання, обговорення, тести
1	2	6	2. Слов'янські племена на території України. Київська Русь.	Знати особливості соціально-економічного, політичного та духовного розвитку давніх слов'ян. Визначати причини та сутність утворення держави Київська Русь, особливості її розвитку, політику руських князів.	Питання, обговорення, презентації
2	2	6	3. Феодальна роздробленість Київської Русі. Галицько-Волинська держава. Культура Київської Русі	Сформувати свою позицію щодо проблеми етногенезу українців і спадкоємності Київської Русі. Визначати політичний і соціально-економічний розвиток руських князівств у другій третині XII – першій половині XIII ст. Характеризувати монголо-татарську навалу та її наслідки для українців. Виявляти давньоруську спадкоємність у Галицько-Волинській державі.	Питання, обговорення, презентації
2	2	6	4. Українські землі під владою Литви, Польщі та інших держав	Характеризувати процес включення українських земель до складу Литви, Польщі, Росії та інших держав, їхнє соціально-економічне, політичне становище, культурно-духовне життя. Розуміти значення утворення Речі Посполитої для українських земель, причини виникнення козацтва та зростання його суспільної ролі.	Питання, обговорення, робота з джерелами

2	2	6	5. Українська національна революція	<p>Розуміти значення виходу на історичну арену українського козацтва; роль «хмельниччини» (1648–1657 рр.) – Національно-визвольної революції в житті українського народу.</p> <p>Аналізувати та критично оцінювати становище Української козацької держави у 1657–1687 рр.: особливості внутрішньої та зовнішньої політики гетьманів, завершення Козацької Революції та Руїни, зміни у соціально-економічному становищі населення.</p>	Питання, обговорення, робота з джерелами, ІНДЗ
2	2	6	6. Гетьманщина наприкінці XVII–XVIII ст. Українська культура у XV–XVIII ст.	<p>Аналізувати діяльність І.Мазепи з позицій: здобутки і втрати, розуміти причини створення різних образів гетьмана в українській та закордонній історіографії. Визначати зміни в політичному статусі України після смерті Мазепи та поступову ліквідацію автономного устрою України.</p>	Питання, обговорення, робота з джерелами
2	2	6	7. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій у першій половині XIX ст. Українське національне відродження.	<p>Охарактеризувати процес входження до складу Російської імперії Правобережної та Південної України. Визначати особливості соціально-економічного, політичного становища українських земель у першій половині XIX ст. в складі Російської та Австрійської імперій. Розуміти специфіку процесу національного відродження України, його стадії та напрямки.</p>	Творче завдання, ІНДЗ
2	2	6	8. Україна в другій половині XIX – початку XX ст. Аналітика культури України XIX ст.	<p>Розуміти суть та значення реформ в Російській імперії, їхні наслідки для українців. Національне відродження та його особливості в умовах перебування у складі двох імперій. Українське питання в роки Першої світової війни</p>	Питання, обговорення, робота з джерелами, ІНДЗ
<p>Змістовий модуль 2. Історія України у XX – на початку XXI ст.</p>					

2	2	5	9. Державотворчі процеси в Україні 1917–1921 рр.	Розуміти вплив на Україну Лютневої революції в Росії. Знати особливості, спільні та відмінні риси у політиці УЦР, Гетьмана Скоропадського, Директорії, уряду ЗУНР, їх здобутки і втрати. Розуміти наслідки завершення революції та утвердження радянської влади.	Питання, презентації, дискусія, кейси
2	2	5	10. Україна між двома світовими війнами (1921–1939 рр.).	Визначати особливості функціонування адміністративно-командної системи у повоєнні роки, суть процесу радянзації західних областей України: завдання і наслідки.	Питання, обговорення, робота з джерелами
1	2	5	11. Українська РСР в роки Другої світової війни, післявоєнної відбудови	Розуміти значення українського питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни, входження західноукраїнських земель до СРСР у складі УРСР. Розуміти основні процеси, що відбувалися на території України в роки Другої світової війни: військові операції, партизанський та підпільний рухи опору, окупаційні режими, наслідки війни для України. Розуміти причини неоднозначної оцінки подій Другої світової війни в історичній пам'яті українського народу.	Творче завдання, ІНДЗ
1	2	5	12. Економічний розвиток та соціальне становище населення в кінці 40 – 80-х рр. Десталінізації (1945–1964 рр.). Застій. Україна і процес перебудови в СРСР (1985–1991 рр.).	Характеризувати становище Української РСР в період наростання кризових явищ радянської системи (середина 60 – 1980 рр.), здобутки і проблеми розвитку соціальної сфери. Розуміти суть і значення дисидентського руху в Україні.	Питання, обговорення, робота з джерелами
2	2	5	13. Здобуття незалежності й утвердження сучасної Української держави	Знати особливості процесу Перебудови в Україні, геополітичні зміни на теренах СРСР після його розпаду. особливості відродження української державності, розбудови державних органів влади, основні напрями зовнішньополітичної діяльності. Характеризувати етнополітичні процеси в сучасній українській державі.	Питання, обговорення, робота з джерелами

Формування загальних та фахових компетентностей:

Індекс в матриці	Програмні компетентності
	Загальні компетентності
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 3	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 5	Здатність до проведення аналітичних і наукових досліджень на відповідному рівні.
ЗК 9	Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді.
ЗК 10	Здатність до самоорганізації та автономної роботи
ЗК 11	Цінування та повага різноманітності й мультикультурності.
ЗК 12	Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів) та академічної доброчесності
ЗК 14	Здатність до діалогу та співпраці з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами в інших галузях знань/видах діяльності
ЗК 16	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
	Спеціальні (фахові) компетентності
ФК4	Усвідомлення особливостей і місця вітчизняної інтелектуальної думки у світовій філософській традиції та її ролі в українській духовній культурі й суспільних процесах.
ФК 6	Здатність здійснювати інтелектуальну, логіко-мисленнєву діяльність, спрямовану на вирішення практичних завдань
ФК 7	Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично й аргументовано та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки
ФК 11	Здатність застосовувати в аналітичній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання
ФК 12	Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності, професійної етики та культури.
ФК 14	Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності; вміння обирати ефективну стратегію комунікативної поведінки та спілкування у процесі професійної діяльності.
ФК16	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати аналітичне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості у різних галузях суспільного життя.

Програмні результати навчання:

ПРН 4	Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної,
--------------	--

	загальногуманітарної та суспільної проблематики
ПРН 10	Мати навички реферування, систематизованого огляду і порівняльного аналізу філософської, суспільствознавчої й загальнонаукової літератури та вміння роботи з документами різних видів
ПРН 11	Вміти аналізувати міркування, різні види інформації, факти, статистичні дані, робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки, прогнози та надавати рекомендації.
ПРН 14	Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері аналітичної діяльності або навчання.
ПРН 15	Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності і вирішення можливих конфліктних ситуацій та вміння планувати, організовувати й аналізувати міжособистісну взаємодію у процесі професійної комунікації
ПРН 16	Вміти застосовувати загальногуманітарні, філософські, політичні й економічні знання в різних сферах життєдіяльності
ПРН 18	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури і електронних баз та критично аналізувати, класифікувати, систематизувати й інтерпретувати її.

Основні джерела

1. Алексеев Ю. М. Історія України: Навч. посіб. для абітурієнтів та студ. вищ. закл. освіти. Ю.М. Алексеев, А.Г. Вертегел, В.М. Даниленко. К.: Каравела, 2004. 255 с.
2. Білоцерківський В. Я. Історія України: навчальний посібник. В.Я. Білоцерківський. К.: Центр учбової літератури, 2007. 535 с.
3. Бойко О. Д. Історія України. К: ВЦ «Академія», 2021. 640 с.
4. В'ятрович В. Україна. Історія з грифом «Секретно». Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2014. 512 с.
5. В'ятрович В. Нотатки з кухні «переписування історії». К.: Наш Формат, 2021. 528 с.
6. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. К.: Портал, 2022. 408 с.
7. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України К.: Наукова думка, 1992. 445 с.
8. Дорошко М. Історія України. Курс лекцій. К.: Самміт-Книга, 2021. 472 с.
9. Історія українських політичних партій: Кінець ХІХ – 1917 р. Хрестоматія. Упорядник Б. І. Корольов, І. С. Михальський. К.: Вид. Європейського університету, 2003. 561 с.
10. Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. Редкол. В. А. Смолій та ін. К.: Вид. дім Києво-Могилянської академії, Т. 1. 2007. 799 с.
11. Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. Редкол. В. А. Смолій та ін. К.: Вид. дім Києво-Могилянської академії, Т. 2. 2007. 723 с.
12. Історія української культури: навч. посібник / І.Я. Хома, А.О. Сова, Ж.В. Мина; за ред. І.Я. Хоми. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 356 с.
13. Історія України: Посібник. За загальною ред. Г. Д. Темка, Л. С. Тупчієнка. К.: Вид. центр «Академія», 2002. 480 с.
14. Історія України. Документи. Матеріали: посібник для студентів вузів. Укладач В. Ю. Король. К.: Академія. 2001. 448 с.
15. Історія України — очима молоді : збірка. Укладач: С. М. Ховрич ; редколегія: С. П. Гожій, О. І. Гуржій, В. Я. Жуйков, С. М. Ховрич. К. : НТУУ «КПІ», 2015. 150 с.
16. Історія України: навчально-методичний посібник для семінарських занять. В. М. Литвин, А. Г. Слюсаренко, В. Ф. Колесник та ін. За ред. В. М. Литвина. К.: Знання–Прес, 2006. 460 с.
17. Історія української культури: Курс лекцій (під загальною редакцією доктора історичних наук С.О.Костишевої. К.: ІВЦ Видавництво «Політехніка», 2010. 334 с.
18. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття. К.: МАУП, 2006. 694.

19. Культурологія. Базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів / Конверський А., Онищенко О., Попович М., Панченко В., Русин М. Харків: Фоліо, 2013. 863 с.
20. Мицик Ю., Бажан О. Від трипільців до кіборгів. Коротка історія України. К.: Кліо, 2022. 688 с.
21. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2023. 512 с.
22. Семенюк С. Правдива історія України-Русі К.: Література та мистецтво, 2022. 312 с.
23. Скакальська І. Практикум з історії України модерної епохи (XIX – XXI ст.). К.: КНТ, 2021. 158 с.
24. Трансформація української національної ідеї/ упорядк. О.Діоній. К.: Наш формат, 2019. 464 с.
25. Шевчук В. Козацька держава як ідея в системі суспільно-політичного мислення XVI–XVIII століть. Книга 1. К.: Кліо, 2019. 792 с.
26. Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія української культури: Навч. Посібник / Наук. ред. В. М. Шейко. К.: Кондор, 2006. 264 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. ЕНМКД «Аналітика історії та культури України»: <https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=3>
2. Безкоштовні електронні підручники онлайн «Гуманітарні науки»: <http://www.chitalca.html>
3. Європейська електронна бібліотека (Europeana) <http://www.europeana.eu/portal/>
4. Інститут історії Національної Академії наук України www.history.org.ua
5. Книги та підручники з історії України та всесвітньої історії: <https://uahistory.co/>
6. Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського www.nbuv.gov.ua
7. Український інститут національної пам'яті: www.memory.gov.ua

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Визначені рамки дисципліни:

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час виконання практичних завдань та он-лайн тестування (наприклад, програма Moodle) у процесі заняття. Заборонено оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства. За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти, позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання тощо.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять, як правило, є обов'язковим компонентом навчання. За необхідності (віддаленість місця проживання чи роботи студента) чи наявності об'єктивних причин (участь у програмі академічної мобільності чи конференції, міжнародне стажування, хвороба тощо) відвідування може відбуватись вибірково за погодженням із керівником курсу. Навчання студентів також здійснюється в дистанційному режимі на платформі Moodle. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та ІНДЗ. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно з графіком.
- **Політика оцінювання.** Враховуються бали поточного контролю (35 балів), самостійної роботи (30 балів), ІНДЗ (15 балів), підсумкового контролю (екзамен): тестування та творче завдання (20 балів). При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час занять;

недопустимість пропусків та запізень на заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання завдань. Студентам, які беруть активну участь у наукових семінарах, круглих столах, конференціях та презентують високоякісні знання з предмету, може підсумковий контроль, за згодою викладача, зараховуватись «автоматично» (повністю або частково, залежно від наукового-практичного досвіду у вивченні дисципліни).

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2					ІНДЗ	Підсумковий тест	Сума балів
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Пререквізити курсу

Ефективність засвоєння змісту дисципліни значно підвищиться, якщо здобувач паралельно опановуватиме курс «Аналітика всесвітньої історії».

Формат дисципліни:

Формат дисципліни змішаний (blended): до очного навчання додається електронний супровід дисципліни в системі Moodle. Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн-консультування тощо.